

Харламова Ю. Є., к.держ.упр., НУЦЗУ, м. Харків

Kharlamova Y., PhD in Public Administration, National University of Civil Defence of Ukraine, Kharkiv

СИЛИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЯК СКЛАДОВІ СИЛ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

CIVIL DEFENCE FORCES AS THE COMPONENTS OF SECURITY FORCES OF UKRAINE

У статті визначено сили цивільного захисту, як складової державної безпеки України. Проаналізовано новий Закон України «Про національну безпеку», який змінив категорійно-понятійний апарат національної безпеки й оборони, ввівши за собою нові визначення та поняття. Зазнала зміни і сфера цивільного захисту, яка є складовою національної безпеки. Зазначено, що зараз в Україні діє Стратегія національної безпеки України, є основою для Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту. Дана Стратегія спрямована на реалізацію до 2020 року визначених нею пріоритетів державної політики національної безпеки.

Ключові слова: державна безпека, цивільний захист, сили цивільного захисту, державна безпека у сфері цивільного захисту.

The civil defence forces as the components of security forces of Ukraine are outlined in the article. Also the new Law of Ukraine “About the National Security” is analysed which changed the sense of the national security and defence and also added new definitions. Also the sphere of civil defence which is the component of national security changed. It is marked next to it, that the Strategy of national safety of Ukraine operates in Ukraine nowadays that is ratified by Decree of President of Ukraine. This Strategy is focused on realization of certain priorities of public policy of national safety up to 2020.

Keywords: state security, civil defence, civil defence forces, state security in the field of civil defence.

Постановка проблеми. Захист людини і громадянина – їх життя та гідність, безпечні умови життєдіяльності — це є основними напрямками державної політики у сфері національної безпеки і оборони країни. Тому цивільний захист, як одна з основних функцій держави, яка спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, природного та техногенного характеру, а також в особливий період, суттєво впливає на національну безпеку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями у сфері суспільних відносин в межах розвитку науки державного управління в останні

десятиріччя внесли такі вітчизняні й зарубіжні вчені, як В. Авер'янов, Г. Атаманчук, В. Афанасьєв, В. Бакуменко, О. Нижник, Г. Ситник, та інші. Наукові роботи даних учених пов'язані перш за все з розв'язанням загальних проблем у державному управлінні, а саме – організаційним та правовим засадам державного управління, теорією та історією державного управління, економічними аспектами управління тощо. Науковими працями, що своїм змістом перетинаються з державною безпекою в цілому займалися такі учені, як І. Корж, А. Кузьменко, В. Пилипчук, Е. Скакун та інші. Проте саме складові сил безпеки України у контексті нового Закону України «Про національну безпеку» досі не розглядались.

Постановка завдання. Метою даної статті є визначення сил цивільного захисту, як складової сил безпеки України

Виклад основного матеріалу. Закон України "Про основи національної безпеки України" скасував Закон України "Про національну безпеку", який набув чинності з 8 липня 2018 року. Даний закон змінив категорійно-понятійний апарат національної безпеки й оборони, ввівши за собою нові визначення та поняття. Зазнала зміни і сфера цивільного захисту, яка є складовою національної безпеки [4].

У новому Законі "Про національну безпеку України" у ст.1 вводиться поняття "сектор безпеки і оборони", який є системою "органів державної влади, Збройних Сил України"(далі — ЗСУ), "інших утворених відповідно до законів України військових формувань", а саме — правоохоронних та розвідувальних органів, сил цивільного захисту, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, оборонно-промисловий комплекс України, "діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції України (далі - Конституція) та законів України", за своїм "функціональним" призначенням направлена "на захист національних інтересів України від загроз", а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні "національної безпеки України" [3].

Поряд з цим, сили цивільного захисту ввійшли до "сил безпеки" наряду з правоохоронними та розвідувальними органами, державними органами спеціального призначення з правоохоронними функціями та іншими органами, на які "Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України" [1], [2].

Також, даний закон ввів поняття "Стратегії національної безпеки України", "Стратегії воєнної безпеки України", "Стратегії кібербезпеки України" "Стратегічного оборонного бюлетеня України", "Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України" та "Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України". Під Стратегією громадської безпеки та цивільного захисту України визначено документ довгострокового планування, який повинен розроблятися на основі огляду Стратегії національної безпеки України за результатами огляду громадської безпеки та цивільного

захисту і визначає напрями державної політики щодо гарантування захищеності життєво важливих для держави, суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, цілі та очікувані результати їх досягнення з урахуванням актуальних загроз [5].

Цивільний захист, як безпекова функція держави формується та реалізується через Міністерство внутрішніх справ України (далі — МВС України) — “цивільний захист, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідація надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльність аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності” - ст.18 Закону “Про національну безпеку” [6].

У Розділу 2, який стосується засад національної безпеки, ст.3 нам дає трактування на що спрямована державна політика у сфері національної безпеки, в першу чергу написано, що на “захист людини і громадянина — їхніх життя і гідності”. А у ч.2.ст.3 розкриваючи ті самі основні принципи, які визначають порядок формування “державної політики у сферах національної безпеки” не має жодного, який би відповідав за “збереження життя”. Основними принципами зазначено “верховенство права, підзвітність, законність, прозорість та дотримання засад демократичного цивільного контролю за функціонуванням сектору безпеки і оборони та застосування сил”; “дотримання норм міжнародного права, участь в інтересах України у міжнародних зусиллях з підтримання миру і безпеки, міждержавних системах та механізмах міжнародної колективної безпеки”; “розвиток сектору безпеки і оборони як основного інструменту реалізації державної політики у сферах національної безпеки і оборони”. Сфера “цивільного захисту” залишилась поза увагою і в визначенні “фундаментальних державних інтересів (ст.3) [7].

На даний час Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України ще не з’явилась. На сьогоднішній день діє тільки Стратегія національної безпеки, яка є основою для планування і реалізації державної політики у сфері національної безпеки. Тому і у питаннях цивільного захисту необхідно орієнтуватись на неї.

Так, у Стратегії національної безпеки в актуальних загрозах національній безпеці України виділені – агресивні дії Росії, неефективність системи забезпечення національної безпеки і оборони України; корупція та неефективна система державного управління; економічна криза, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення; загрози енергетичній безпеці; загрози інформаційній безпеці; загрози кібербезпеці і безпеці інформаційних ресурсів; загрози безпеці критичної інфраструктури та загрози екологічній безпеці. Як бачимо із зазначеного вище, сферу цивільного захисту взагалі не виділяють як загрозу. Проте, слід вважати таке відношення до даної сфери не вірним, тому що, цивільний захист, як функція держави, завжди повинен бути забезпечений на високому рівні як в мирний час, так і в особливий період. Ніхто не може прогнозувати коли й якого ма-

сштабу може статися надзвичайна ситуація, тому сили цивільного захисту повинні завжди мати у наявності все необхідне обладнання для ліквідації її наслідків та надання допомоги постраждалим.

Висновок. Сферу цивільного захисту не виділяють як актуальну загрозу у Стратегії національної безпеки. Проте, слід вважати таке відношення до даної сфери не вірним, тому що, цивільний захист, як функція держави, завжди повинен бути на високому рівні як в мирний час, так і в особливий період. Ніхто не може прогнозувати коли і якого масштабу може статися надзвичайна ситуація, тому сили цивільного захисту повинні завжди мати у наявності все необхідне обладнання для ліквідації її наслідків та надання допомоги постраждалим.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Ситник Г.П., Олуйко В.М., Вавринчук М.П. Національна безпека України: теорія і практика : монографія ; за заг. ред. Г.П. Ситника. – Хм.; К. : Видво “Кондор”, 2007. – 616 с.
3. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року // ВВРУ. – 2018. – № 2469-VIII.
4. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 26.03.2015 № 287/2015.
6. Харламова Ю.Є. Державна безпека у сфері цивільного захисту населення / Ю.Є. Харламова / Вісник Національного університету цивільного захисту України. – 2018. – № 1(8). – С. 445-451. – Серія «Державне управління».
7. Харламова Ю.Є. Нормативно-правова база забезпечення державної безпеки у сфері цивільного захисту населення / Ю.Є. Харламова // 20 Всеукраїнської наук.-практ. конф. рятувальників : матер. наук.-практ. конф., – К. : ІДУЦЗ, 2018. – С. 435-455.

References:

1. Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine. *The Constitution of Ukraine*. N.p., 28 June 1996. Web. 05 March 2018. <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96вр>>.
2. Sitnik, G., Olujko, V. and Vavrinchuk M. *National Security of Ukraine: Theory and Practice [Nacional'na bezpeka Ukraïni: teorija i praktika]*. Kyiv: Kondor, 2007. Print.
3. "On the Basis of the National Security of Ukraine [Pro nacional'nu bezpeku Ukraïni]." VVRU. (2018). Print.
4. Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine. *The Code of Civil Protection of Ukraine [Kodeks civil'nogo zahistu Ukraïni]*. N.p. 02 Oct. 2012. Web. 05 March 2018. <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>>.
5. Ukraine. President of Ukraine. *On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated May 6, 2015 "On the Strategy of National Security of Ukraine" [Pro rishennja Radi nacional'noï bezpeki i oboroni Ukraïni vid 6 travnja 2015 roku «Pro Strategiju nacional'noï bezpeki Ukraïni»]*. N.p. 26 March 2015. Web.

05 March 2018. <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws>>.

6. Harlamova, Yu.E. "State security in the field of civil protection of the population [Derzhavna bezpeka u sferi tsivilnogo zahistu naseleння]." *Visnik Natsionalnogo universitetu tsivilnogo zahistu Ukrayini* 1 (8) (2018): 445-451. Print.

7. Harlamova, Yu.Ye. *Regulatory and legal basis for ensuring state security in the field of civil protection of the population [Normatyvno-pravova baza zabezpechennya derzhavnoyi bezpeky u sferi cyvil'nogo zaxystu naseleння]*. K.: IDUCZ, 2018. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.1492113

УДК 37.091.2:614

*Черкашин О. В., к.пед.н., НУЦЗУ, м. Харків,
Ковальов П. А., к.т.н., доц., НУЦЗУ, м. Харків*

*Cherkashyn O., PhD in Pedagogical Sciences, National University of Civil Defence of Ukraine, Kharkiv,
Kovalev P., PhD in Technical Sciences, Associate Professor, National University of Civil Defence of Ukraine, Kharkiv,*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПОЖЕЖ

STATE REGULATION ON THE FORMATION OF HEALTH AND SAFETY COMPETENCE OF PRIMARY EDUCATION BUILDERS AFTER FIRE EXTENSION

В статті розкрито державне регулювання освітнім процесом у галузі навчання здобувачів початкової освіти пожежної безпеки. Представлено положення чинних законодавчо-нормативних актів з питань формування в учнів протипожежних знань. Акцентовано увагу на її змісті у виховному процесі школярів. Запропоновано модель безпечної поведінки здобувачів початкової освіти під час виникнення пожеж на основі застосування ігрових вправ та тренінгів в умовах упровадження нового Державного стандарту початкової освіти.

Ключові слова: *державне регулювання, освітній процес, Нова українська школа, Державний стандарт початкової освіти, ігрові вправи та тренінги, пожежна безпека.*

The article deals with the state regulation of the educational process in the field of